

Motion till riksdagen 2024/25:1932

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Språk och litteratur

1 Innehållsförteckning

2 Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3 Inledning.....	3
4 Rätten till ett språk.....	4
5 Språk och utbildning.....	5
6 Modersmålsstöd i förskola och förskoleklass.....	5
6.1 Studiehhandledning på annat modersmål än svenska.....	6
6.2 Modersmålsundervisning.....	6
7 Svenska som andra språk (SVA).....	8
8 Svenska för invandrare (sfi)	9
8.1 Svenska från dag ett för vuxna	10
9 Teckenspråk.....	10
10 Rätten till tolk	12
11 Det skrivna språket och berättandet	13
11.1 En ny litteraturpolitisk utredning.....	13
11.2 Bibliotekens roll.....	14
12 Tillgängliga medier på flera språk.....	15

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att rätten till studiehandledning på modersmål stärks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas för att studiehandledning på modersmål ska bli så likvärdig som möjligt över hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en ny lagstiftning som ger ensamkommande barn rätt till modersmålsundervisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utökad rätt för adopterade att studera sitt modersmål på komvux bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skrivningen om minst fem elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att läsa två modersmålskurser bör införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär en utökad rätt till modersmål under hela skoltiden med lägre krav på förkunskaper och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att utforma en lärarutbildning som ger rätt kompetens för att undervisa vuxna samt att det ska vara möjligt att inom den läsa till sfi-lärare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska teckenspråket ska erkännas som nationellt minoritetsspråk och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör utse en myndighet eller annan offentlig aktör som ansvarar för produktionen och distribution av litteratur på teckenspråk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innefattar hela tolkkedjan från utbildning och auktorisering till tillsyn av tolktjänstbolag och beställarkompetens hos offentliga aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en litteraturpolitisk utredning för att adressera de utmaningar som beskrivits ovan och genomlys hela det litterära ekosystemet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga folkbibliotek ska drivas av vinstdrivande företag och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur Sverige kan få ett digitalt nationalbibliotek där det litterära arvet görs tillgängligt för alla, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3 Inledning

Språket skapar mening för oss människor och är grunden för vår kommunikation. En sådan grundläggande mänsklig funktion blir ofrånkomligt också en viktig politisk fråga. Vem som får tillgång till ett språk, vilken status ett språk har och vilket sätt att kommunicera som anses vara det rätta styr i förlängningen vilka personer och grupper som kan göra sig hörda i det offentliga samtalet och få makt och inflytande. Var tid har sina språkfrågor att hantera och det är sällan man kan frikoppla de diskussionerna från den rådande synen på t.ex. klass, kultur och den svenska självbilden.

Sverige lagstiftade mycket sent på det språkpolitiska området. Istället har det varit reformer inom bl.a. religion, skolväsende och arbetsmarknad som satt ramarna för språkutvecklingen. Sveriges flerspråkiga historia är lång och tanken om att en nation ska ha ett nationalspråk är relativt ny i jämförelse. I olika perioder har franska, latin och tyska haft stark ställning vid sidan om en mängd lokala mål och språk. Översättningen av bibeln till svenska på 1500-talet var ett mycket viktigt steg för att sprida en version av svenska som kunde bli stilbildande. Införandet av folkskolan 1842 var också ett avgörande beslut för att skapa ett gemensamt svenskt språk och ökad läskunnighet. Tryckeriteknikens utveckling och dess ökade tillgänglighet satte under 1800-talet fart på såväl bokutgivningen som dagspressen. Folkrörelsernas framväxt med tillhörande folkbildning gjorde sitt till för en ökad läs- och skrivkunnighet och debatten om svenskans användning och stavning blev något som angick allt fler. Under första halvan av 1900-talet låg fokus på den offentliga debatten snarare än på språkvård av svenskan, språkpolitik och på det faktum att Sverige var ett flerspråkigt land. Förtryck av nationella minoriteter och en politik för tvångsassimilering är en beklagansvärd och fortfarande på många sätt en obearbetad del av Sveriges mörka historia som lever kvar och har konsekvenser in i vår tid. Människor har osynliggjorts och kartlagts på diskriminerande sätt enbart för att de tillhört en minoritet. Den tidigare assimileringsspolitiken medförde att människor var tvungna att förneka sitt ursprung och sluta tala sitt språk för att inte bli uteslutna från majoritetssamhället. Genom internationella avtal har Sverige sedan ratificeringen 2000 förbundit sig att skydda och stärka samers, tornedalingars, sverigefinnars, romers och judars rättigheter till identitet, språk, kulturarv och religion. Men mycket återstår att göra. I motion 2024/25:1935 redogör vi utförligt för vår politik för det nationella minoriteterna och urfolket samerna. Där föreslås bl.a. att möjligheten att använda det egna språket i kontakt med myndigheter bör utökas och gälla alla talare av nationella minoritetsspråk oavsett var i landet de bor. Utbildningen i, på och om de nationella minoritetsspråken samt de nationella minoriteternas kultur och kulturarv bör utvidgas, liksom möjligheten till vård och omsorg av personal som talar det egna modersmålet.

Även om det dröjde ända till 2000-talet innan vi fick en ordentlig minoritetspolitik gjordes vissa språkpolitiska förändringar under 70-talet. Den ökade invandringen ledde då till att riksdagen lämnade idén om assimilering och tydliggjorde att Sverige var ett

mångkulturellt samhälle och nya kurser instiftades för att möta undervisningsbehoven hos såväl nyanlända som nationella språkliga minoriteter. Med ökad globalisering och digitalisering har engelskan fått en alltmer dominerande ställning inom utbildning, media, it och delar av näringslivet och det har väckt diskussioner om svenskans ställning. Under 2000-talet har vi därför sett större språkpolitiska utredningar som utmynnade i språklagen. Språklagen är en ramlag som är skriven för att fastställa vilka skyldigheter det allmänna har gentemot enskilda när det kommer till språkanvändning. I den politiska debatten har det under de senaste åren snarare varit fokus på den enskildes skyldighet att lära sig svenska för att få uppehållstillstånd eller medborgarskap. Högern vill utreda om man kan ta betalt för tolktjänster av vissa grupper och man ifrågasätter nyttan med modersmålsundervisning. Det har varit en debatt som ofta färgats av rasism och ignorering av kunskapsläget inom språkforskningen. Vi ser det som nödvändigt att vända den debatten och se att flerspråkighet är något positivt för både individen och samhället. EU har som mål att unionens invånare ska kunna två språk utöver modersmålet och där ligger Sverige i dag i toppen.

4 Rätten till ett språk

I språklagen slås fast att alla ska ha rätt till språk. Redan från födseln kommunicerar barnet med sin omgivning. Förmågan att förmedla sina behov hänger i ett första skede samman med direkt överlevnad men möjligheten till kommunikation och samspel med omgivningen påverkar mycket tidigt också barnets kognitiva utveckling. Det svar barnet får på sina försök till kommunikation är grunden för språkutvecklingen. Blir barnet lyssnat till? Får barnet stöd och förståelse? Det kan finnas många olika orsaker till att de vuxna runt ett barn inte kan tillgodose dessa grundläggande behov och det måste uppmärksammas tidigt.

Forskningen visar hur socioekonomiska faktorer kan samspela och utgöra hinder för språkutveckling. Omgivningsfaktorer som trångboddhet, tillgång till vård och tryggheten i bostadsområdet nämns vid sidan av familjefaktorer som trauma hos föräldrar, hushålls-ekonomi och kulturella faktorer som synen på jämställdhet och föräldraskap. Tillgång till stimulans via böcker och leksaker är också viktigt. När vi i Vänsterpartiet lägger fram en politik för ökat bostadsbyggande, förebyggande arbete i bostadsområden och ökad ekonomisk jämlikhet så innebär det i förlängningen också att man skapar bättre förutsättningar för barns välmående och språkutveckling.

Många av välfärdens verksamheter är viktiga för att barn ska få stöd i sin språkutveckling. Det handlar bl.a. om öppna förskolor, folkbibliotek och förskolor. För oss är det viktigt att dessa verksamheter finns nära bostadsområden. Det är alarmerande att så många biblioteksfilialer stängt det senaste decenniet, samtidigt som befolkningen ökat. Barnhälsovården (BHV) har i uppdrag att informera och stötta föräldrar så att de i sin tur kan vara med och utveckla sitt barns språk. BHV är även den instans som kan fånga upp om ett barn har medfödda svårigheter eller sociala omständigheter i sin omgivning som försvårar språkutvecklingen. Vi ser mycket positivt på det arbete som görs av personalen på BHV för att uppmuntra föräldrar till att samtala, leka och läsa för sina barn. Många regioner arbetar med gåvobok för att uppmuntra högläsning för barn. Det görs även riktade insatser till familjer där det talas andra språk än svenska i hemmet. En viktig del är att uppmuntra föräldrar att använda det språk de är mest bekväma med i sin

huvudsakliga kommunikation med barnet. På så sätt kan barnen få ett eller flera välutvecklade modersmål som parallellt eller senare kan kompletteras med svenskan.

De ekonomiska prioriteringar som Tidöpartierna gör innebär tyvärr stora nedskärningar i såväl kommuner som regioner och det är väldigt oroande att de verksamheter som ska ge alla barn en bra start i livet riskerar att underfinansieras med stora kostnader för både individen och samhället i förlängningen.

5 Språk och utbildning

En persons språkutveckling hänger tätt samman med utveckling av läs- och skrivförmåga, inläring och även utvecklingen av identitet och social förmåga. Det talade språket fungerar som en motor för den tidiga läsinläringen och läsning blir i sin tur en motor för den senare språkutvecklingen. Detta då skrivna texter innehåller ett mer komplext språk än det talade. Det handlar om ett större ordförråd, bildligt språk och uttryck och mer komplex grammatik. För Vänsterpartiet är det tydligt att både förskola och skola behöver få mer resurser till den vanliga språkundervisningen men också för att kunna ha grupp- och klasstorlekar som möjliggör mycket social interaktion och en aktiv användning av språket. Med hög personaltäthet och färre barn i gruppen kan man snabbt upptäcka vilka barn som har inlärningssvårigheter och behöver särskilt stöd. Den som har svårt med läsningen får det svårt i alla ämnen och både självförtroende och inlärningslust minskar. Det läsfrämjande arbetet måste därför få ta plats i skolan. Utöver det som sker i undervisningen behöver skolorna få resurser till såväl fysiska skolbibliotek som utbildade skolbibliotekarier. Vi redogör mer utförligt för vår politik på skolbiblioteksområdet i motion 2022/23:1226. Regeringen har nyligen presenterat proposition 2023/24:164 Stärkta skolbibliotek, och vi kommer återkomma i höst med vårt svar på förslagen som lämnas där.

I spåren av Invandringsutredningen (SOU 1974:69) arbetade man fram förslag om tre nya undervisningsämnen; svenska för invandrare (sfi), svenska som andraspråk och hemspråk, numera benämnt modersmål. Vi ser att den enhällighet som rådde kring dessa reformer tyvärr inte råder längre, trots att forskningsläget i dag är ännu tydligare. Samtidigt har samhället förändrats och synen på vilken nivå av svenskkunskaper som krävs av den som invandrat som vuxen som har förändrats. Kraven på kunskaper i engelska är höga och utgör en tröskel för många med kort utbildningsbakgrund som kommer till Sverige utan förkunskaper. Vilka språk som studeras i ämnet moderna språk är också högst rörlig materia. Under decennier var det tyska och franska som gällde på de flesta av landets grundskolor och i dag har spanskan tagit över alltmer, med brist på utbildade lärare och överfulla undervisningsgrupper som följd. Vi ser behov av förbättring och förnyelse inom flera av delar av utbildningskedjan.

6 Modersmålsstöd i förskola och förskoleklass

Förskolan och förskoleklassen ska bidra till att modersmålet utvecklas så att barnen kan kommunicera på såväl sitt modersmål som på svenska. I läroplanen för förskolan framgår att verksamheten ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling. Vidare ska medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras

kultur bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Det språkliga lärandet blir bäst när språket används i meningsfulla sammanhang i vardagen, t.ex. i lek och skapande verksamhet. Personalen ska därför anpassa aktiviteter, arbetssätt, miljö och material efter barnens behov för att medverka till barns utveckling av sitt modersmål. Möjligheterna för förskolebarn att få modersmålsstöd varierar kraftigt och inte sällan finns stora brister i förskolornas arbete, något som regelbundet konstateras av skolmyndigheterna i deras tillsynsarbete. Vi har stor förståelse för utmaningarna att hitta passande arbetssätt i grupper där det finns många olika modersmål och det kan råda brist på både lokaler och pedagoger. En viktig insats för att möjliggöra mer av individuellt stöd är att minska barngruppernas storlek och höja personaltätheten. Det är förslag som vi driver genom både budgetförslag och lagstiftningsförslag. Vänsterpartiet anser dock att det även behövs en tydligare uppdrag och då är det viktigt att införa rätten till modersmålsstöd i förskolan, något som saknas i dag.

Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.1 Studiehandledning på annat modersmål än svenska

För att stärka nyanlända elevers möjligheter att uppnå behörighet till nationella program i gymnasieskolan finns sedan den 1 augusti 2018 en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet för nyanlända elever som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan. Att en elev ännu inte behärskar svenska fullständigt får inte leda till att hen halkar efter i skolan. Därför är rätten till studiehandledning oerhört viktig. Om en elev har svårt att tillgodogöra sig undervisning p.g.a. annat modersmål än svenska har eleven rätt till studiehandledning på modersmålet. Det kan t.ex. handla om att få hjälp med matten på det språk som talas i hemmet. Det finns dock ett stort glapp mellan denna tydliga rättighetslagstiftning och verkligheten. Enligt Skolinspektionens granskningar finns det många skolor som inte ens känner till studiehandledning som stödform. Skolinspektionen har även konstaterat att skolor som erbjuder studiehandledning inte alltid utgår från elevens behov, utan ofta från skolans rutiner. I en särskild rapport om utbildningen för nyanlända elever skriver man att ”särskilt stöd genom studiehandledning på modersmålet inte ges i tillräcklig kvantitet och kvalitet för att ge stöd för de nyanlända elevernas kunskapsutveckling”.

Skolinspektionen har även konstaterat att många huvudmän har en väldigt snäv bild av vad studiehandledning innebär. Den sköts i hög grad av modersmålslärare som inte alltid har särskilda kunskaper i de ämnen som handledningen omfattar.

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att rätten till studiehandledning på modersmål stärks. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas för att studiehandledning på modersmål ska bli så likvärdig som möjligt över hela landet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Modersmålsundervisning

En statlig utredning (SOU 2019:18) visade att elever som deltagit i modersmålsundervisning hade bättre betyg och större gymnasiebehörighet än de som avstått. Det gick inte att fastslå att detta berodde enbart på modersmålsundervisningen, men

resultaten stämde överens med tidigare forskning, både i Sverige och internationellt, som visat att modersmålsundervisning förbättrar ordförrådet i både modersmålet och andraspråket, samt stärker resultaten i andra ämnen. Den ökar också elevernas trygghet och främjar en harmonisk, flerspråkig identitet. Vänsterpartiet anser att den tidigare statliga utredningen innehöll viktiga förslag och beklagar att ingen proposition lades fram av den förra regeringen. Sittande regering har beställt en ny utredning för att undersöka om modersmålsundervisningen hämmar integrationen, vilket Vänsterpartiet ser som slöseri med skattemedel.

Historiskt har villkoren för modersmålsundervisning varierat. Från 1977 fanns en hemspråklärarytbildning men den lades ner efter 11 år. I dag är det svårt att utbilda sig till modersmåls lärare och kraven är högre än för andra lärare, vilket lett till att modersmåls lärare undantagits från legitimationskravet. Trots dessa hinder ligger Sverige långt fram inom modersmålsundervisning, men lagstiftningen behöver uppdateras. Elever i grundskolan och gymnasiet har, under vissa förutsättningar, rätt till modersmålsundervisning och elever som tillhör en nationell minoritet har en utökad rätt. Få elever utnyttjar dock möjligheten och andelen minskar i högre årskurser. Med tanke på de positiva effekterna bör det vara en politisk prioritering att öka deltagandet och förbättra kvaliteten på undervisningen. Den senaste statliga utredaren, Nihad Bunar, delar in anledningarna till att inte fler elever deltar i tre kategorier:

- Regleringar i skolförfattningarna.
- Strukturella faktorer.
- Uppfattningar om ämnets betydelse.

På nationell nivå har vi möjlighet att lösa några av hindren, andra behöver skolans huvudmän arbeta aktivt med.

Tusentals av de barn och ungdomar som tvingats fly från krig och förföljelse har kommit till Sverige ensamma, och utifrån dagens lagstiftning skulle skolan kunna neka dem att ta del av modersmålsundervisningen då de saknar vårdnadshavare med annat språk än svenska i Sverige. De har därmed inte alltid sitt modersmål som det dagliga umgängesspråket i hemmet. En del har dessutom, p.g.a. begränsade möjligheter till skolgång, inte grundläggande kunskaper inom sitt modersmål. Lagstiftningen måste därför förändras så att undervisning i modersmålet garanteras alla barn med annat modersmål än svenska. Ett tillvägagångssätt är att likställa ensamkommande och adoptivbarn i lagstiftningen. Frågan har utretts två gånger under de senaste åren (SOU 2017:54 och SOU 2019:18) och nu är det dags att gå till beslut.

Regeringen bör föreslå en ny lagstiftning som ger ensamkommande barn rätt till modersmålsundervisning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I Sverige bor tusentals adopterade från andra länder som har rätt att lära sig om sitt ursprung och modersmål, vilket kräver grundläggande språkkunskaper och engagemang från föräldrar och barn. Efter att oegentligheter kring internationella adoptioner uppdagats har riksdagen, på Vänsterpartiets initiativ, beslutat att detta ska utredas. Bristen på myndighetsengagemang har gjort att ideella organisationer fått hantera informationsspridningen. Adopterade har ofta själva bildat föreningar för att söka sitt ursprung, men språkbarriärer försvårar processen.

En utökad rätt för adopterade att studera sitt modersmål på komvux bör utredas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Skyldigheten att anordna modersmålsundervisning finns bara i de fall det finns minst fem elever hos huvudmannen som önskar läsa samma språk. De nationella minoritets-språken är undantagna från den regeln. Det hindrar förstås inte huvudmän att anordna undervisningen även om färre elever än så önskar undervisningen men det har visat sig att många säger nej. Begränsningen om fem elevers deltagande innebär att elevers möjlighet att delta i modersmålsundervisning blir starkt beroende av elevsammansättningen hos en huvudman. Den elev som talar ett i Sverige mindre förekommande språk eller bor i en mindre kommun har alltså mycket sämre chans att få undervisning. Vi menar, precis som föreslås i SOU 2019:18, att skrivningen om minst fem elever bör tas bort.

Skrivningen om minst fem elever bör tas bort. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi ser också att det är problematiskt att elever bara har rätt att läsa ett modersmål. I många familjer talas flera språk och det kan vara svårt att tvingas välja det ena.

Möjligheten att läsa två modersmålskurser bör införas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vidare vill vi se en utökad rätt till modersmålsundervisning. Den ska gälla under hela skoltiden, i stället för dagens sju år, och ha lägre krav på förkunskaper.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär en utökad rätt till modersmål under hela skoltiden med lägre krav på förkunskaper. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Svenska som andra språk (SVA)

Svenska som andraspråk finns i alla skolformer där man undervisar i ämnet svenska. Svenska som andraspråk skiljer sig från ämnet svenska genom att undervisningen utgår från ett andraspråksperspektiv. Enligt skolförordningen ska följande elever i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan få undervisning i svenska som andraspråk om de behöver det:

- elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,
- elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet,
- invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

Elever i grupperna som nämns ovan ska alltså inte läsa svenska som andraspråk automatiskt. Det är bara om de har behov av det som de ska få undervisning i svenska som andraspråk. Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Det är rektorn som beslutar om en elev i grundskolan eller en motsvarande skolform ska få undervisning i svenska som andraspråk. Beslutet ska grunda sig på elevens behov, men det är inte närmare reglerat hur behovsprövningen ska gå till.

Skolämnet svenska som andraspråk har många gånger kritiserats i den akademiska och politiska debatten. Det har främst handlat om brister i hur det hanteras, såsom otydliga urvalsprinciper, brist på behöriga lärare och att ämnet ofta blir stödundervisning för lågpresterande elever. I en avhandling från Uppsala universitet 2017 undersökte Anna Sahlée dessa frågor och noterade att det saknas tydliga kriterier för vilka elever som bör delta i undervisningen. Styrdokumentet ger ingen klar vägledning och

bedömningen av vem som har behov av ämnet är osäker. Sahlée fokuserar särskilt på elever födda i Sverige som deltar i svenska som andraspråk, trots att de flesta rapporterar att svenska är deras starkaste språk. Genom att analysera nationella prov, både muntligt och skriftligt, fann hon att skillnaderna mellan elever som läser svenska och de som läser svenska som andraspråk är små. De senare gjorde något fler avvikelser från standardspråket, men dessa språkliga skillnader var inte tillräckliga för att motivera undervisning i svenska som andraspråk. I avhandlingen ifrågasätts om dessa elever verkligen har behov av undervisningen men det betonas att det kan finnas andra skäl till att de ändå gynnas av den.

Den högernationalistiska regeringen har 2023 tillsatt en utredning där en statlig utredare ska ”analysera och föreslå hur behoven hos de elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket kan tillgodoses, antingen genom införande av ytterligare en kursplan för ämnet svenska som andraspråk eller genom en ny del i den befintliga kursplanen för ämnet”.

Vänsterpartiet anser att det behövs ett omtag avseende svenska som andra språk. Forskning och beprövad erfarenhet bör styra innehållet och fokus bör ligga på att barn som inte har svenska som modersmål ska säkras samma rätt till det svenska språket som elever med svenska som modersmål samt att lösningarna för framtida utformning av undervisning ska leda till högre kvalitet. Vi återkommer med mer konkreta förslag när regeringens proposition har lämnats under 2024. Vi vill dock redan nu betona att vi kommer att motsätta oss alla förslag från regeringen som syftar till att försämra rätten till utbildning för vissa elevgrupper, i detta fall elever med svenska som andraspråk.

8 Svenska för invandrare (sfi)

Svenska för invandrare (sfi) är en språkutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen. Sfi syftar till att ge vuxna personer med annat modersmål än svenska grundläggande kunskaper i svenska språket samt möjligheten att lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk. Sfi ska även ge språkliga redskap för kommunikation och ett aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv.

Flera reformer har gjorts för att stärka kvaliteten inom komvux i sfi de senaste åren. Utredningen Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning pekade bl.a. på att utbildningen inte tillräckligt var utformad efter de vuxna individernas behov och förutsättningar och efter det har beslut fattats om en rad förbättringar. Sfi gjordes till en del av komvux 2016 och året efter fick man sammanhålla studievägar. Den senaste större förändringen var en förenklad betygsskala.

Utredningen Samverkande krafter – förstärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk konstaterade att lärarnas förutsättningar behöver stärkas än mer. Till exempel lyfter utredningen att kraven för behörighet att undervisa inom komvux i sfi är låga i förhållande till uppdraget. I sfi-klassrummet möts människor med vitt skilda språkkunskaper och förutsättningar. Många har bristande skolgång medan andra kommer med långa akademiska utbildningar i bagaget. Detta är en svår utmaning för undervisande lärare. Under 2018 och 2023 gjorde Skolinspektionen riktade granskningar av sfi-utbildningar och fann att kvaliteten brast i många fall och att det saknades likvärdighet över landet. Det är vanligt att undervisningen inte individanpassas tillräckligt och att elevernas behov, förutsättningar och mål inte är en

utgångspunkt vid lärarnas planering av undervisningen. Det fanns flera exempel på distansstudier där möjligheterna att träna att tala svenska var för få. Lärare som intervjuades pekade på svårighet att få tiden att räcka till den individanpassning som förväntades och i de verksamheter där brister påtalades efterlyste många lärare en starkare pedagogisk ledning från rektor.

Vänsterpartiet ser bildning, språk och kunskap som avgörande verktyg för att leva ett fungerande liv – få sina rättigheter tillgodosedda, tillägna sig ny kunskap samt arbeta och delta i det demokratiska samtalet. Dessa ambitioner ska vägleda svenskundervisningen för alla som lever i Sverige, oavsett bakgrund. På samma sätt som den svenska skolan har ett kompensatoriskt uppdrag ska sfi fungera kompensatoriskt och utjämna skillnader mellan olika grupper i samhället. Det behövs en generell kompetenshöjning och fler lärare för att höja kvaliteten. Staten behöver också ta ansvar för att likvärdigheten stärks. Vinstintresset måste bort så att de studerandes behov sätts i centrum.

En utredning bör tillsättas för att utforma en lärarutbildning som ger rätt kompetens för att undervisa vuxna och att det ska vara möjligt att inom den läsa till sfi-lärare. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8.1 Svenska från dag ett för vuxna

Vid den stora flyktingvågen 2015 införde regeringen ett nytt kursutbud för asylsökande. Både studieförbund och folkhögskolor fick rätt att anordna kursen Svenska från dag ett som varvade svenskstudier med samhällsvägledning. Kursen vände sig till den som fanns på Migrationsverkets boenden och syftet var att erbjuda asylsökande en meningsfull vardag samtidigt som de fick kunskaper som kunde underlätta etableringen och korta studietiden för den som sedan fick uppehållstillstånd. Det har varit en mycket uppskattad verksamhet och visade hur snabbt folkbildningen kan ta sig an nya uppdrag och vara en viktig aktör för att lösa samhällsutmaningar. Vid nästa stora flyktingström 2022 fanns en välutbyggd infrastruktur för Svenska från dag ett som kunde välkomna de ukrainska flyktingarna. Det är mycket beklagligt att den här verksamheten fått först minskade och sedan helt borttagna bidrag sedan regeringen och Sverigedemokraterna lade sin första budget. Det visar på det stora ointresse som finns för verkliga integrationsinsatser. De ukrainska flyktingarna har numera fått rätt att läsa sfi, då de har en form av uppehållstillstånd via EU:s massflyktsdirektiv, men många asylsökande vistas i Sverige under väldigt lång tid i väntan på besked från Migrationsverket. Så länge de inte har rätt att läsa sfi bör det finnas riktade pengar till studieförbunden och folkhögskolor att bedriva kursverksamhet enligt konceptet Svenska från dag ett. Vi fortsätter finansiera Svenska från dag ett i vår budgetmotion 2024/25:1924.

9 Teckenspråk

I dag beräknas antalet teckenspråksanvändare i Sverige till ungefär 30 000. Teckenspråkiga ses ofta som personer med hörselnedsättningar – inte en kulturbärande minoritet med ett eget språk. Men om vi använder oss av benämningen teckenspråkiga omfattar det även hörande. Det kan t.ex. handla om anhöriga till döva eller personer med hörselnedsättning eller andra som velat lära sig språket av andra anledningar. Det är viktigt att minnas att för många är teckenspråk deras förstaspråk och svenska deras

andraspråk. Det var dock inte förrän 1981, efter lång kamp från dövrörelsen, som Sverige som första landet i världen gav teckenspråket status som ett erkänt språk. Innan det var det t ex inte tillåtet att använda teckenspråk inom skolväsendet. Det här skapade stora problem för tidigare generationer döva som fick svårigheter att kommunicera och utvecklas och många lider än i dag av språkdeprivation, ett tillstånd som kan ge samma konsekvenser som olika kognitiva funktionsnedsättningar. Forskare kunde redan på 60-talet påvisa att teckenspråket uppfyller samma lingvistiska komplexitet som talat och skrivet språk och i dag finns det på många sätt en väl utbyggd struktur för teckenspråket inom myndigheter och akademien. Rättigheterna för personer med funktionsnedsättningar har stärkts sedan 80-talet men det saknas fortfarande kunskapen om döva i många offentliga institutioner och hälsan är sämre än hos den hörande befolkningen. Den medicinska utvecklingen som möjliggjort för döva och hörselskadade som har en fungerande hörselnerv att få ett hjälpmedel, sk cochlea-implantat, för att kunna höra ljud och tal har förändrat förutsättningarna radikalt för de enskilda individerna och aktualiserar frågor om teckenspråkets fortlevnad.

I språklagen står det att samhället ska ”skydda och främja det svenska teckenspråket” och att ”den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket”. Språklagen är en skyldighetslag som offentliga verksamheter ska följa, t.ex. kommuner, regioner och statliga organ. Trots det upplever döva dagligen hinder i sin vardag när de inte får hjälp med teckenspråkstolkning på föräldramötet, i arbetslivet eller vid fritidsaktiviteter.

I språklagen jämställs det svenska teckenspråket med de nationella minoritetsspråken, men i praktiken är skyddet olika. De nationella minoritetsspråken har ett mer långtgående skydd i lagen om minoriteter och minoritetsspråken, exempelvis när det gäller språkliga rättigheter inom barn- och äldreomsorgen. Regelverket för modersmålsundervisningen blir inte heller tillräckligt generöst.

Det svenska teckenspråket bör erkännas som ett nationellt minoritetsspråk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det kulturella utbudet för den som är döv eller har en hörselnedsättning har ökat. Fler scenföreställningar teckentolkas och hörselslingor finns i allt fler lokaler. Inom public service utvecklas ny teknik för textning av radio- och tv-program. Det är dock viktigt att inte textning helt ersätter teckenspråkiga program utan det utbudet måste också öka. Särskilt viktigt är det för barn som ännu inte lärt sig läsa att få tillgång till kultur och medier på teckenspråk under sin uppväxt. Både för sin språkliga utveckling och för känslan av inkludering i samhället. En stor brist råder det inom litteraturområdet. Forskning visar att barn som får tillgång till böcker genom högläsning och egen läsning utvecklar sitt ordförråd snabbare än andra barn. I dagsläget finns knappast något utbud av svensk teckenspråkig litteratur. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) hade fram till 2014 ett uppdrag att ta fram böcker och det utbudet är tillgängligt via lånetjänsten Legimus som sköts av Myndigheten för tillgängliga medier och som sedan distribueras via biblioteken. De allra flesta titlar är alltså mer än tio år gamla och för att få tillgång till en teckenspråkig bok ska bibliotekarien bränna den på en dvd-skiva till låntagaren. Mycket få gör det i dag och de flesta titlar är läromedel för elever.

Sedan 2018 har Myndigheten för tillgängliga medier ansvar för att främja litteratur på teckenspråk. Man har under den tiden haft ett pilotprojekt för att bl.a. reda ut frågor kring upphovsrätt och möjliga samarbeten med förlag. Man har på prov tagit fram två titlar som finns på Youtube för streaming men de har i dag inget uppdrag att producera

fler filmer. Det är viktigt att man tar fram modernare distributionssätt för ökad tillgänglighet av både det befintliga och framtida utbudet och att någon aktör får långsiktig finansiering för att få upp volymerna. Även SPSM och Utbildningsradion (UR) har visat intresse, utöver Myndigheten för tillgängliga medier. Det här är en fråga som behöver lösas så snabbt som möjligt.

Regeringen bör omgående utse en myndighet eller annan offentlig aktör som ansvarar för produktionen och distribution av litteratur på teckenspråk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Rätten till tolk

För den som inte fullt ut behärskar svenska ska det vara möjligt att använda sitt modersmål och göra sig förstådd och få hjälp med förståelse via en tolk. Rätten till tolk i mötet med offentliga aktörer regleras på flera sätt, bl.a. i förvaltningslagen, rättegångsbalken, hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen. I den här motionen fördjupar vi oss i rätten till tolk för den som har ett annat talat modersmål än svenska. Rätten till tolk för den som är döv, dövblind eller har en hörselnedsättning skriver vi mer om i motionen En funktionsrättspolitik för trygghet och delaktighet (mot. 2024/25:1922).

Regeringen och Sverigedemokraterna vill nu luckra upp rättigheten till tolk för vissa grupper inom sjukvården och utreder möjligheten att ta betalt för tjänsten. Vi motsätter oss starkt en sådan förändring som skulle innebära ett ekonomiskt hinder för människor i behov av vård och stöd. Fackföreningar som organiserar vårdpersonal har protesterat och pekar på hur viktigt det är för dem att kunna arbeta med tolk för att kunna ge rätt vård, det kan vara en fråga om liv eller död.

I dag finns stora brister inom tolkverksamheten och såväl tolkarna som de tolkbehövande hamnar i kläm. Det kan få allvarliga konsekvenser, påverka utgången i rättegångar och möjligheten till stöd från socialtjänsten för att nämna några exempel. Den förra regeringen tillsatte en utredning som lämnade betänkandet Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83) men ingen proposition har lagts utifrån dess förslag.

Kontakttolk kallas de tolkar som stat, kommuner och regioner använder sig av i sina verksamheter. Tolk är inte en skyddad titel, vilket innebär att vem som helst kan kalla sig tolk trots varierande utbildning och kunskapsnivå. Den som har gått en grundutbildning som anordnats av en utbildningsanordnare som är godkänd av Myndigheten för yrkeshögskolan (Myh) eller en högskola kan registrera sig hos Kammarkollegiet. Den som vill få en skyddad titel, auktoriserad tolk, och sedan ha möjlighet att specialisera sig mot vård- eller rättstolkning kan avlägga prov hos Kammarkollegiet och finnas med i ett särskilt register. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beskrivit hur deras medlemmar har svårt att få tag på kvalificerade tolkar och att man har svårt att konkurrera med lönerna som statliga myndigheter erbjuder tolkarna. I dag har majoriteten som arbetar som tolk ingen särskild tolkutbildning. För den som vill studera till tolk har det de senaste åren erbjudits utbildning via arbetsmarknadsutbildning, studieförbund, folkhögskola, yrkeshögskola och universitet. En del berättigar till studiemedel, andra inte. Det här riskerar att skapa osäkerhet för både blivande studerande och beställare i nästa led. För att det ska löna sig att skaffa en utbildning och bli auktoriserad behöver myndigheter och andra offentliga aktörer se värdet i att anlita auktoriserade tolkar. Det

kräver i sin tur att de yrkesgrupper som kan komma att jobba med tolk, som läkare, socialsekreterare eller lärare, behöver få kunskap under sin utbildning om varför och hur man jobbar med tolk.

För de yrkesverksamma tolkarna är arbetsvillkoren oftast komplicerade. Många är egenföretagare och arbetar du på mindre orter eller tolkar till ett språk som inte är så vanligt i Sverige kan du ha svårt att klara din försörjning. Det som ytterligare komplicerar frågan är svårigheten att förutse vilka språk och vilka volymer som kommer efterfrågas. De stora flyktingströmmarna åren 2015–2016 skapade ett mycket stort behov av tolkar, bl.a. på arabiska och dari, och sedan kriget i Ukraina har myndigheterna behövt leta med ljus och lykta efter tolkar i ukrainska. Den nuvarande migrationspolitiken som syftar till att färre ska få uppehållstillstånd och att öka utvandringen ger dock dåliga incitament för att locka studerande till tolkutbildningar.

Vi ser att regeringen behöver ta ett helhetsgrepp kring strukturen för tolktjänster på talade språk för att garantera både enskilda och offentliga institutioner och myndigheter rätt tolkkompetens. Översyner har gjorts i såväl statliga utredningar, rapporter från statliga myndigheter och genom försöksverksamheter.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innefattar hela tolkkedjan från utbildning och auktorisering, till tillsyn av tolktjänstbolag och beställarkompetens hos offentliga aktörer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 Det skrivna språket och berättandet

En språkmotion behöver också röra villkoren för det skrivna ordet, för litteraturen, läsandet och medierna. Berättandet i dess olika former bär så mycket av vår historia, kultur och identitet. Litteraturen är ett arkiv för människans samlade fantasier, drömmar och begär. Genom läsandet utvecklas vårt ordförråd och med det vilka tankar som blir möjliga att tänka och vad som blir möjligt att förstå om omgivningens beskaffenhet. Genom goda villkor för översättare, författare och illustratörer öppnas hela världens berättelser för oss med allt var det innebär av vidgade vyer, nya tankar och förståelse för andras erfarenheter och åsikter.

11.1 En ny litteraturpolitisk utredning

Vi ser att det finns en mängd aktuella utmaningar inom litteratursektorn som behöver adresseras politiskt. Den senaste större litteraturpolitiska utredningen gjordes 2012 och de propositioner och satsningar som gjorts sedan dess har främst varit riktade mot läsfrämjande verksamhet och biblioteksfrågor. För en heltäckande litteraturpolitik behöver man ta ett helhetsgrepp kring alla delar i det litterära ekosystemet, dvs även skapande, förmedling och distribution.

Svenska folkets sätt att ta del av litteratur har förändrats radikalt de senaste åren. De strömmade ljudböckerna tar allt större plats och köpen av fysiska böcker minskar. Från att strömningstjänsterna hade 8,5 % av marknaden 2016 hade andelen ökat till hela 35 % år 2023. Köpen av fysiska böcker sker dessutom allt oftare på nätet och bokhandlarna får en tuffare situation. Idag saknar hälften av landets kommuner en bokhandel. Nya läs- och köpbeteenden påverkar bokutgivningen och förstås i slutändan även författare och översättare. Både författare och förlag utan egna streamingtjänster

beklagar den starka ställning som ett fåtal aktörer har fått på denna växande marknad. De nya affärsmodellerna har inneburit lägre ersättningar per läst bok och avtalen mellan strömningsplattformarna och förlagen är sällan transparenta för författarna. Detta kan i förlängningen ge färre utgivna böcker av svenska författare när färre har råd att försörja sig på sitt skrivande. Illustratörer går samma öde till mötes då de inte får någon ersättning alls när deras böcker strömmas och ingen ser bilderna. Vi har inget emot ljudboken i sig och ser att strömningstjänsterna tillgängliggör litteraturen på ett fantastiskt sätt, det som är problematiskt är affärsmodellen. I vår följdmotion med anledning av proposition 2021/22:278 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden, om upphovsrättsdirektivets implementering, lyfter vi förslag för att bl.a. stärka författares rätt till information och rimlig ersättning för de strömmade böckerna.

De stora ekonomiska bekymmer som många delar av branschen upplever har väckt intresset för mer av reglering men också för en översyn av stöden hos olika myndigheter. Kulturtidskrifterna som kan fördjupa det litteraturpolitiska samtalet och hjälpa oss navigera bland all litteratur som ges ut har haft samma stödnivå i 40 år. Behöver några stöd bli mer teknikneutrala i sin utformning? Sverige var först ut bland jämförbara länder med att avskaffa de fasta bokpriserna 1970 och som på så många andra områden har vi gått väldigt långt i strävan efter avreglering. Men vi behöver bara gå till våra grannländer för att få exempel på en mer politiskt styrd kultursektor. Den norska boklagen som började gälla 2023 reglerar bland annat fast pris, rabatter, vinstmarginaler och leveransplikt för pappersböcker. Många länder har också statliga stöd för den fysiska bokhandeln.

Ett annat format för boken i den digitala eran är e-boken. Rättighetsavtalen ser annorlunda ut för en elektronisk bok som kan lånas ut i obegränsade upplagor än den fysiska boken. Biblioteken har länge flaggat vilket problem det är med de höga kostnaderna för att låna ut e-böcker. Detta är påfrestande för folkbiblioteken som redan har det tufft ekonomiskt. Författarförbundet larmar om att avsaknaden av ett nationellt grepp kring digitaliseringsfrågor som denna riskerar att privatisera biblioteken inifrån då e-böckerna tillhandahålls i appar som ägs av privata företag och som därmed kontrollerar utbudet. Nästa stora fråga att hantera knackar redan på dörren. Hur ska vi se på användningen av AI för att generera litteratur och illustrationer och imitera ljudboks-uppläsare? Vänsterpartiet anser att det kan behövas politiska åtgärder för att lösa en del av dessa frågor, andra kan förhoppningsvis de olika delarna av branschen själva hantera. Vi menar dock att en utredning som tar ett helhetsgrepp behövs som stöd för alla aktörer.

Regeringen bör tillsätta en litteraturpolitisk utredning för att adressera de utmaningar som beskrivits ovan och genomlysas hela det litterära ekosystemet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11.2 Bibliotekens roll

Litteraturen lever på en huvudsakligen kommersiell marknad men når också människor tack vare samhällets stöd. De senaste decennierna har tyvärr många fått allt längre till ett bibliotek. Sedan 1995 har en fjärdedel av alla biblioteksfilialer stängt samtidigt som befolkningen har ökat. I ungefär 30 av landets kommuner finns heller inget bibliotek som har öppet efter kontorstid. Närheten till ett bibliotek är särskilt viktig för de grupper som inte är vana besökare. Det här är en mycket viktig fråga att uppmärksamma för en likvärdig tillgång till bibliotek. Biblioteken spelar också en viktig roll för utgivningen

av svensk litteratur och biblioteksersättningen som författare erhåller är ett välkommet ekonomiskt tillskott. De senaste regeringarna har ägnat både tid och pengar åt läsfrämjande arbete. Under perioden 2014–2018 när Vänsterpartiet budgetförhandlade med regeringen gjordes en flerårig satsning kallad Stärkta bibliotek och runt 250 miljoner kronor per år gick till olika projekt i olika kommuner beroende på deras behov. Några köpte bokbussar, andra utökade öppettiderna och det fanns extra medel för inköp av medier. Tyvärr trappades satsningen av när januariöverenskommelsen genomfördes och togs sedan bort helt av Tidöpartierna.

Biblioteken är en viktig del av vår demokrati och den kulturella institution som är mest utbredd i vårt land trots de senaste årens försämringar. Genom att förmedla kunskap och utgöra en plattform för tankar, idéer och åsikter har folkbiblioteken ett stort ansvar för samhällets utveckling. Biblioteken utgör också en mötesplats för medborgare och civilsamhälle och är en garant för folkbildningen. I många kommuner är biblioteket också en central kulturaktör med omfattande programverksamhet. Dit går förskolegrupperna för att ta del av teater och de lokala konstnärerna kan ställa ut. Högerblocket letar hela tiden upp nya välfärdsområden som företag kan göra vinst på. Men när vi går in på ett bibliotek ska vi inte vara kunder. Folkbiblioteken är en grundbult i vår demokrati och en garant för allas tillgång till kunskap och bildning. Privatisering av biblioteken riskerar att förändra bibliotekens kvalitetsnivå, oberoende och tillgänglighet och deras viktiga roll som mötesplatser för demokratiska samtal. Vi vill att biblioteken ska stå fria från styrning av marknadskrafterna och kommersiella intressen. Vidare är det stor risk att de ersättningssystem som kommunerna skapar när biblioteken läggs ut på entreprenad ger olyckliga incitament. Vi har sett exempel där utlåningssiffrorna utgjort grund för ersättning och lett till en prioritering av inköp av ”bestsellers” och böcker på andra språk har fått stå tillbaka. Det är mycket olyckligt om en så viktig verksamhet som våra folkbibliotek utgör ska omstöpas utifrån affärstänkande. Vi menar att det går på tvären med bibliotekslagen och de nationella målen för kulturverksamheten.

Inga folkbibliotek ska drivas av vinstdrivande företag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Redan i förslaget till nationell biblioteksstrategi 2019 föreslogs att arbetet för ett digitalt nationalbibliotek skulle påbörjas. Där skulle ansvaret för digitaliseringen av det litterära arvet kunna läggas och även en universell sökfunktion för att kunna nå bibliotekens resurser. I dag driver många olika bibliotek sina egna digitaliseringsprojekt och resultatet blir fragmenterat och svårt att överblicka för vanliga läsare, studenter och forskare. Arbetet med ett digitalt nationalbibliotek behöver påbörjas för att detta ska kunna bli verklighet.

Regeringen bör återkomma med förslag om hur Sverige kan få ett digitalt nationalbibliotek där det litterära arvet görs tillgängligt för alla. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12 Tillgängliga medier på flera språk

Ett brett utbud av kvalitativa medier med olika ideologiska inriktningar är grunden för en stark demokrati med pålästa invånare som också får en arena att själva uttrycka sina åsikter. Våra förslag för ett statligt stöd för starka nyhetsmedier och magasin med samhällsbevakning finns i motion 2023/24:20, där även frågan om medier på de

nationella minoritetsspråken avhandlas, och vi föreslog att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över regleringen av mediestödet i förhållande till samernas och tornedalingarnas behov och situation.

Public service är ett viktigt språkpolitiskt verktyg och det har tydliggjorts i de utredningar och propositioner som legat till grund för ramarna för public service-bolagen Sveriges television, Sverige radio och Utbildningsradion de senaste åren. Teckenspråksanvändning, textning, sändningar på nationella minoritetsspråk och andra språk som talas i Sverige har reglerats. Även EU har genom AV-direktivet haft synpunkter på andelen film och tv på europeiska språk. Språkfrågorna engagerar också tittare och lyssnare i hög grad. I Sverige har vi inte traditionen att dubba program som vänder sig till en vuxen publik och det ställer höga krav på textning och duktiga översättare. Många hoppas att AI kommer lyckas tillgängliggöra programmen för fler. Vänsterpartiet beklagar att det under året gjorts stora neddragningar hos Sveriges radio och att sändningarna på ryska, kurdiska och tigrinja togs bort. Från politiskt håll ska vi inte detaljreglera vilka språk som används eller på vilket sätt, men det är viktigt att de ekonomiska resurserna finns så att man kan nå ut till hela befolkningen med nyheter. I den utredning som arbetat med den nya regleringen och budgeten för public service från 2026 har Vänsterpartiet drivit på för en positiv hållning till det flerspråkiga samhället. Svenskan som är vårt gemensamma språk ska ha en stark ställning, samtidigt som vi ser värdet av en befolkning som har goda kunskaper i flera språk. Vi vill få upp volymerna av program på minoritetsspråk och motsätter oss textbegränsningar i appen SVT-nyheter för att nämna några av de reservationer vi skrev. Vi inväntar regeringens proposition under 2025 och lägger därför inga förslag på området i år.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Daniel Riazat (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)